

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 13

Ptuj, 29. junija 1919

I. letnik

MIR.

Pariz vriska veselja! Nemci so sprejeli vse trde pogoje, podpisali so mirovno pogodbo. Ko je dospela nemška nota v Pariz, je izdal Clemenceau ukaz, da ima artilerija streljati salut. Tisočglava množica valovi po bulvarjih in prepeva nacionalne himne. Otroci tekajo po ulicah z zastavami, vojaki se veselo. Govorniki nastopajo ter slave zmago Francozov nad Nemci. Pod milim nebom svirajo godbe.

In v Berlinu? Jok in žalost! V seji narodne skupščine dne 23. t. m. je ob velikanski razburjenosti izjavil ministerski predsednik, da nemškemu narodu ne preostane nič drugega, kakor podpisati mirovne pogoje. Nemški narod se je izročil varstvu usmiljenega Boga. Ob teh besedah so zahtevali poslalsci, ženski poslanci so bridko zajekali.

Gorje premagancem! Te besede so se uresničile nad Nemci, kakor še nisdar v zgodovini.

Podpisana bi bila torej v Parizu prva, pa tudi najvažnejša mirovna pogodba, pogodba z najnevarnejšim sovražnikom, z nekdanjo mogočno Nemčijo. Občutke Nemcev ob podpisu mirovne pogodbe si lahko predstavljamo. Stiskajo pesti in škripajo z zobmi. Formalno je torej mir podpisan! Ali bo pa tudi trajen? Ob sebi umljivo je, da mislijo Nemci že danes na osveto. Izvršili so pravzaprav istočasno s podpisom mirovne pogodbe tudi prvi čin maščevanja. Nemški mornarji so potopili vse nemško brodovje, ki je bilo internirano na Angleškem, in katero bi se naj bilo po sklepi miru razdelilo med Angleže in Francoze. Škoda znaša okrog 2 milijardi mark.

Mir, ki se sklepa v Parizu, torej ne pri naša tudi ljubezni med narode, temveč — sovraštvo. Kakor vse kaže, treba bo še velikih socialnih revolucij, treba bo ublažiti vsa velika nasprotna med narodi, še le potem je upati, da zasije človeštvu boljša in srečna bodočnost.

Mirovni pogodbi z Nemčijo bodo, kakor upamo, v kratkem sledile nadaljne mirovne pogodbe z Nemško-Avstrijo, z Madžarsko, Bolgarsko in Turčijo.

Za nas je najvažnejše, da se pravično sklene mir z Italijo. Želeli bi, da pridejo v Italijo na površje zmernejši faktorji, ki bodo iskali z nami mirnega sporazuma. Ko se to zgodi, pride dan veselja tudi za Jugoslovane, takrat bomo tudi mi slavili — mir!

Manifestacije

občin ptujskega glavarstva za pravičen mir.

Na okrajno glavarstvo v Ptuj so vpslale občine: Breg, Brstje, Cirkovce, Destinici, Dolena, Dolič, Dragovič, Dravci, Drstelja, Formin, Gajovci, Gorenski vrh, Gradiše, Gruškovec, Gruškovje, Hajdin, Jiršovci, Janežovci, Kicar, Klaponci, Lanca Ves, Livanjci, Ločič, Majšperg, Mala ves, Markovci, Meretinci, Moškajnci, Pacinje, Pobrežje, Podvinci, Polenšak, Prvenci, Ptujška gora, Ragoznica,

Sedlašek, Slatina, Slovenja ves, Spuhlja, Stojnci, Stoperce, Sveta Barbara, Sveta Elizabeta, Sveta Marjeta, Sveta Trojica v Halozah, Sveti Andraž v Slov. Goricah, Sveti Andraž v Leskovecu, Sveti Bolfenk, Sveti Lovrenc na drav. polju, Sveti Lovrenc v Slov. Goricah, Sveti Urban, Šikola, Trnovci, Trnovska ves, Turški Vrh, Vareja, Velika Varnica, Vinterovci, Vurberg, Zabovci, Zagorci, Brebrovnik, Cvetkovec, Hardek, Hermanci, Jastrebeci, Kog, Lahonci, Litmerk, Mihalovci, Obrežje, Ormož, Podgorci, Runeč, Savei, Sodinci, Središče, Sveti Miklavž, Sveti Tomaž, Šalovci, Trgovič, Trnovci, Velika Nedelja, Vitan, Vodranci, Žerovinci, Brestovec, Črmožice, Dobrina, Donačka Gora, Kočice, Kostivnica, Plat, Rajnkovec, Rogatec, Slatina Okolica, Spodnje Sečevo, Sveta Katarina, Sveta Trojica pri Slatini, Sveti Florjan, Sveti Mohor, Sveti Rok, Tekačevo, Zdravilišče Rogatec Slatina, Žetale, Okrajni zastop v Ptuj, Organizacija J. D. S. v Rog. Slatini sledečo resolucijo:

Zavdajajoč se resnosti zadnjega trenutka, v katerem se odločuje naša usoda, povzdignemo še enkrat svoj glas in odklanjamo vsako krivično rešitev naših mej. Nikdar ne bomo priznali mira, ki bi naš narod raztrgal ter dele našega naroda podvrget tujemu nasilju. To velja zlasti glede mej na jugu in jugozapadu, ki se morajo določiti tako, da bo tudi tam združen ves jugoslovanski živelj s kraljestvom Srbov, Hrvatov in Slovencev, ne glede na krivične ter načelu o samoodločbi narodov nasprotujoče zahteve naših smrtnih sovražnikov.

Mirovno delegacijo prosimo, da sprejme edino mir, ki odgovarja gornjim načelom.

Gospodarstvo.

Sejmi. Svinjski sejmi se vršijo v Ptuj vsako sredo in v Ormožu vsak torek. Živinski sejmi so v juliju 2. v Ptuj in na Črni gori, 7. na Bregu pri Ptuj in v Ormožu, 12. v Rogatecu, 15. v Ptuj, 25. v Ormožu in pri sv. Urbanu.

Ptujška gora. Živinski in konjski sejmi za letos se bodejo vršili tukaj 2. julija in 14. avgusta, prihodnje leto pa vsi, kakor so bili poprej. Županstvo.

Kako naj plačujemo davke, kako državno posojilo? Davčna oblast ima strogo naročilo, da iztirja vse zapadle davke. Ljudje bi jih tudi radi plačali, posebno oni, ki imajo kake prihranke v denarnih zavodih. Pa kako dobiti denar? Denarni zavodi imajo od vlade prepoved izplačevati strankam več kakor po 100 K na dan. Vsaj mestna hranilnica v Ptuj je postavila vsaka višja izplačila. Tako se pripeti, da so rubljeni ljudje za davek, če ravno imajo večje svote naložene. Istotako ni mogoče plačati že podpisanih državnih posojil, ker denarni zavodi, posebno banke ne izplačajo nobenega večjega zneska. Ne razumemo te naredbe deželne vlade in bi prosili za pojasnilo.

Ogledovanje in obdarovanje konj za 1. 1919 se vrši za ptujski sodni okraj dne 3. julija ob 8. uri v Ptuj in za ormoški v Ormožu

4. t. m. ob istem času. Vsak konj mora biti prigan s predpisanim potnim listom. Seveda se ne smejo prignati konji onih posestnikov, ki imajo hleve radi garij ali druge kužne bolezni zaprte. Sicer so pa vse določbe natančno razvidne iz razpisa v uradnem listu štev. 106 z dne 13. junija t. l.

Hranilno in posojilno društvo v Ptuj obrestuje za sedaj hranilne vloge po 2½% in daje posojila na 5%. Upamo, da se bo obrestna mera za vloge mogla kmalu zopet zvišati.

Avstroogrska banka pred likvidacijo. Generalni tajnik Avstro-ogrske banke Rapp je odpotoval v St. Germain, da tam varuje in zastopa posebne interese Avstro-ogrske banke pri mirovnih pogajanjih, ker je naravno, da se ti interesi z nemško-avstrijskimi v vsem ne krijejo. Večina snovi, ki se mora glede na Avstro-ogrsko banko obravnavati, posega v gospodarsko življenje vseh držav — dosledno ter se dotika deloma tudi interesov nevtralcev in za sedaj še sovražnega inozemstva. Generalni tajnik Rapp se bo torej kot poznavalec in zastopnik interesov Avstro-ogrske banke skušal udeleževati vseh posvetovanj, v katerih se bode na predlog Nemške Avstrije ali katere druge države — razpravljalo o vprašanjih tikajočih se Avstro-ogrske banke; ker pa je državljani Nemške Avstrije, se je pridružil kot finančni izvedenec nemško-avstrijski delegaciji.

Dopisi.

Ornigova predrznost. Imeli smo namen popolnoma pozabiti na Ornigovo osebo, ker naš boj sploh ne velja osebam, ampak vedno le stvari. Toda Ornig sam nas sili, da ga ne pozabimo. Kakor izvemo, je poslal iz Gradca potom nemške vlade na Dunaju pritožbo na deželno vlado v Ljubljani čes, da smo ga s Ptuj spodili in da preganjajo Slovenci njegovo rodbino. Da je vse to laž, ve vsakdo. Ornig jo je prostovoljno popihal ob prevratu z uradnim avtomobilom v Gradec; pregnala ga je slaba vest. Njegov sin mirno gospodari na tukajšnjih posestvih in oblasti mu gredo povsod na roke, če ravno je še danes pod obtožbo radi hujškanja proti Jugoslaviji. Tudi izvršuje vzlic temu neovirano svojo trgovino in obrt. Drugi sin se pa itak kot častnik nemško-avstrijske armade bori proti Slovincem. Izključil se je torej sam iz naše države. Predrznost je od Orniga, da si upa pritoževati se nad našim postopanjem, on, ki je pozival bivšega cesarja Karola, naj pobesi vse Slovence. Ali smo pozabili, kako je zaklical na Dunaju s svojo deputacijo julija 1914: Majesjät wollen hart sein — härter, am härtesten! Slovenci smo le premeški, nikdar pa ne kruti. Radi bi samo vedeli, kaj bi storil Ornig z nami, ko bi prišel Ptuj pod nemško oblast in bi še on dalje v Ptuj „paševal.“

Zrelostni izpiti na gimnaziji v Ptuj. Zrelostni izpiti na tukajšnji gimnaziji so se vršili dne 23. in 24. t. m. pod predsedstvom g. vl. sv. dr. Lovra Požarja. K izpitu se je javilo 15 kandidatov in 1 kandidatka, med njimi 3 Slovenci. Prestali so vsi, eden z

Stane:

Za celo leto K 15—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30

Posamezna številka 30 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuj, hiša zdravnika dr. Štuhca.
Rokopisi se ne vrnejo.

Telefon št. 46.

odliko. Abiturijentje so: Bertsch Avgust, Bokh Leo, Copony Norbert, Copony Rihard, Golob Janez, Lah Jože, Mank Robert, (odlika) Matzner Erik, Matzner Hermann, Mauritsch Peter, Pirš Jožef, Schatz Jožef, Scheichenbauer Manfred, Überbacher Franc, Weigel Wolfgang, Vabič Vera.

Osebnost. G. dr. Konrad Schmidt, fin. koncipist in vodja davčnega okrajnega oblastva v Ptuj, je pozvan v nadaljno službovanje h generalni direkciji carine v Belgrad. Ž njim izgubimo vestnega in koncilijantnega uradnika, nenavadno simpatičnega in prijetnega tovariša in prijatelja, vztrajnega narodnega delavca. Res žal nam je, da gre od nas. Iskreno mu želimo vso srečo in uspeh v prestonici.

Ptjaska gimnazija. Ne moremo verjeti, da bi bil med prvi čini v naši državi razpust ali uničba tega, za kar so se naši narodni možje, kakor Božidar Rajč, Trstenjak, Dr. Gregorič, Dr. Ploj, Dr. Dečko, Mihalj Vošnjak in mnogo, mnogo Ptujčanov, zavednih pijonirjev in boriteljev za naš narod, borili celo vrsto let. Ne verjamemo, da bi bil naš poverjanik za uk in bogočastje pozabil, kaj se pravi jemati narodu možnost izobraževanja. Naš tukajšnji narod je probujen in videl bi v vladi svojega grobarja, če bi mu ukinila edini srednješolski zavod, čigar obstoja niti utemeljevati ni treba, ker je umljiv sam po sebi. Ptujčan iz l. 1870 real. gimnazije.

Nemške srednje šole. Glede na nemške srednje šole je odločilo poverjenstvo za uk in bogočastje z razpisom z dne 8. rožnika 1919, števil. 2720 naslednje: Državna nemška gimnazija v Ptuj in nemške vzpodrednice državne gimnazije v Mariboru se ukinejo. Državna gimnazija z nemškim učnim jezikom v Ljubljani se pretvori s 1. razredom počenši v realno gimnazijo, v 2. do 8. razr. dosedanjega zavoda pa se sprejmejo učenci iz vseh razpuščenih gimnazij z nemškim učnim jezikom. Nemške vzpodrednice državne realke v Ljubljani, ki bi štele prihodnje šolsko leto k večjemu 100 učencev, se opuste. Na državni realki v Mariboru, ki se postopoma razvija s slovenskimi temeljnimi razredi, ostanejo začasno nemški razredi od 2.—7.; vanje se sprejmejo nemški učenci iz državne realke v Ljubljani. Dijaki 1. razreda smejo delati sprejemni izpit v nemškem jeziku samo na državni realni gimnaziji z nemškim učnim jezikom. v Ljubljani.

Predsednik višjega šolskega sveta: prof. Vadnjal l. r.

Nemški tihotapec. Neki Fischerauer, milijonar iz Leobna in posestnik velikih vinogradov v Haložah, je v svoji nemški poštenosti izvažal zadnje tedne živila v Nemško Avstrijo na ta način, da jih je spravljaj v sode, ter lagal uradom, da je v istih vino. Tukajšnje okrajno glavarstvo ga je zašilo za precejšno denarno globo; ali pa ne bi bilo bolje, take poštenjakoviče djati pod ključ? Kdaj bomo končno stopili tem pijavkam pošteno na prste?

Odslovljeni javni nameščenci. Poverjenstvo za notranje zadeve je izdalo sledečo naredbo: Odslovljene javne nameščance nemške ali madžarske narodnosti, ki so bili pristojni v kako občino v območju deželne vlade za Slovenijo le na podstavi svojega poklica (§ 10 zakona z dne 5. decembra 1895, državni zakon št. 222) je smatrati za inozemce.

Topole. Dne 13. 6. t. l. ob 8 uri zvečer je izbruhnil v gospodarskem poslopiju posestnice Eme Ogrizek na Topolah, občina Takachevo ogenj, ki je uničil celo poslopje s premičninami v vrednosti približno 60.000 K. Kako je ogenj izbruhnil, se ne da dosedaj na noben način dokazati. Človeško življenje ni bilo v nevarnosti. Poslopje je bilo zavarovano pri „Allgemeine Assekuranz in Triest (Filiale Graz)“ za 7950 kron.

Od Sv. Barbare v Haložah nam poročajo: V naših vinogradih je začelo grozdje cveteti. Mnogo gorice še ni poskropljenih, kajti nujno delo je tudi na travnikih. Za vino nikdo več ne vpraša, ter nima nobene cene, ker ni izvoza. Mnogo vina je še po kleteh, ki čaka

odrešenja. Ljudstvu primanjkuje denarja za najpotrebnejše stvari, posebno za obleko. Radi tega mnogi ne morejo poslati svojih otrok v šolo. Vino imajo, a denarja ne. Mero-dajni faktorji naj bi se zganili ter pripomogli vinogradnikom v najkrajšem času do prostega izvoza vina.

Sv. Urban pri Ptuj. Dne 12. junija 1919 okoli 16. ure so se kosci posestniški sin Franc Rašl v Svetincih, občina Sv. Urban, viničarski sin Alojz Črnko v Ločkem vrhu, občina Ločič in posestniški sin Janez Veit v Desterniku, občina Urban, ki so pri posestnici Ivani Kramberger v Svetincih kosili, v bližini travnika v Pesnici kopali. Med kopanjem zapazita Alojz Črnko in Janez Veit, da Franca Rašl ni več videti; iskala sta ga, pa ker ne znata dobro plavati si v globočino nista upala in vsled tega je bila rešitev Franca Rašl nemogoča. Kakor se je dognalo, ni pri tem slučaju smrti Franca Rašl nihče kriv. Truplo je bilo 2 uri po dogodku najdeno.

Ljutomer. Boj za popolni obstoj ptujske gimnazije je vrgel tudi do nas svoje valove. Ves Ljutomer se z vso vnemo zavzema za popolno gimnazijo v Ptuj. Žalostno bi bilo in klaverno, če bi se učni zavodi sedaj skrčili, mesto pomnožili. To bi bil pač najhujši udarec za nas obmejne Slovence, ki bi nas zadel hudo v živo.

Politične vesti.

Nova demarkacijska črta na Koroškem. Posebno brzojavno poročilo „Naroda“. Pariz, 24. junija. Vrhovni svet Antante je odredil novo definitivno demarkacijsko črto na Koroškem. Ta črta gre od Palešča (Malošče?) južno od Blaškega jezera in doseže Dravo 6 km vzhodno Beljaka, gre potem ob Dravi do približno 1 km vzhodno Šmihela, od tod na Vrbsko jezero, južno Vrbe, dalje po sredi Vrbskega jezera do jezerskega iztoka, nato ob Glini do izliva v Krko, ob Krki do Špika, od tam ob severo- in severovzhodni meji političnega okraja Velikovec proti jugu, zopet proti Dravi in severno od Labuda na koto 1522. kjer se stika z našo severno štajersko mejo. Vrhovni svet četvorice je odredil, da se morajo umakniti jugoslovanske čete na to črto. Poslana so bila tozadevna navodila antantini komisiji v Celovcu in direktno vladi v Beogradu. V krogih italijanske delegacije se govori, da je izdelal predsednik Wilson nov posredovalni predlog za avtonomno državo med Jugoslavijo in Italijo, ki naj obsega otoka Cres in Krk, Reko brez Sušaka, dalje gre meja zapadno do Raše in se razprostira severno, izpustivši Pazin in Buzet, tako, da pride pod njo tudi še Idrija (!) V tej avtonomni državi bi bilo 160.000—170.000 Jugoslovancev in 30.000 Italijanov. V Dalmaciji koncedira Wilson Italiji Lošinj in zadrške otoke. Wilson je s tem svojim novim predlogom popustil v prilog Italiji. Italijanska delegacija je tudi to njegovo kombinacijo odklonila. (Mi tudi!) Nato je laška vlada demisionirala.

Vojaška konvencija med Italijo in Nemško Avstrijo! Posebno poročilo „Naroda“, Zagreb, 26. junija. V aprilu 1919 sta sklenila Nemška Avstrija in Italija vojaško konvencijo proti Jugoslaviji. Italija se je zavezala, oskrbovati nemško vojsko dejansko z municijo in vojaško opremo, zlasti za čete na Koroškem in Štajerskem. Ustanovila se je tudi skupna pisarna za špijonažo, kjer bi si Lahi in Nemci izmenjavali svoja opazovanja. Sklenjena je bila razven tega tudi skupna vojaška akcija v slučaju premembe na Koroškem. Dogovorjeno je bilo celo, da se spravi trikotnik Jesenice-severozapadni del Kranjske v roke Italije, vsa Koroška razven Trbiža pa v roke Nemške Avstrije kot odškodnina za nemške izgube na Tirolskem!

Sporazum med Jugoslavijo in Italijo? Pariz, 25. junija. (ČTU.) Kljub splošnemu navdušenju, ki vlada v Parizu zaradi podpisa miru z Nemčijo, so vzbudile največjo pozor-

nost zvečer po mestu razširjene govorice, da namerava italijanska vlada svojo vnano politiko naravnati v povsem drugačno smer. Govori se, da išče Italija sporazuma z Jugoslavo, da namerava uvesti obsežne socijalne reforme, in da stremi za prijateljskim razmerjem z Nemčijo. (Ldu.)

Nemci potopili svoje brodovje. V angleški pomorski luki Scapa-Flow je bil interniran del nemške vojne mornarice. Posadka je bila nemška, toda pod nadzorstvom angleške mornarice. Dne 21. t. m. ob 1. popoldne pa se je nutil prebivalstvu grozno veličasten prizor. Vse brodovje se je počelo potapljati v globino morja. Potapljanje je trajalo do 5. popoldne. Ostala je samo križarka „Baden“, na kateri so se nahajali bolni nemški mornarji. Škoda znaša 2 milijardi mark mirovne valute. Potopljenih je 74 bojnih ladij velikega, srednjega in malega tipa in nebroj podmornic. Največja ladja „Bayern“ je obsegala 38 000 ton. Na vojnih ladijah se ni nahajala nikakva municija, da bi se dalo sklepati na kako eksplozijo. Nemci so odprli v trebuhu ladij razne zatvornice, da je počela teči voda v notranjost.

Društvene vesti.

Župni zlet Sokola v Ptuj. Opozarjamo že danes, da se vrši 7. septembra 1919 v Ptuj župni zlet v velikem stilu. Obenem se bo praznovala 50 letnica obstoja čitalnice. Sodelovala bodo vsa društva. S predpripravami se bo pričelo prve dni julija.

Za Sokola so darovali: G. Vladimir Vošnjak 20 K, učiteljstvo pri nakupu „Sokolica“ 3 K preplačila v prid društvu, gđna Veršič Jožica 13-30 K, ki jih je nabrala kot globo za rabo tuk, uradniška menza 40 K, odv. pisarna dr. Gosaka iz kazenske poravnave 25 K, skupaj 101-33 K.

Na občnem zboru Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani se je med drugim sklenilo: Vse prejšnje zveze na Kranjskem in Štajerskem likvidirajo, namesto njih se organizirajo odseki. Eden organizatoričen odsek je za Štajersko, katerega načelnik je dr. Bergmann v Žalcu, ki sestavi po potrebi pododseke za posamezne okoliše. Na njega se naj obračajo vsa društva, ki se nameravajo reorganizirati. Sklenila so se dalje enotna pravila za vsa društva in za vse župe in enotno uniformiranje; novi kroji pa se za sedaj vsled draginje blaga ne nabavijo. Izda se tudi vežbenik za enotno poveljevanje (pri redovnih in pri vajah z orodjem) v najkrajšem času. Od občnega zbora potrjena enotna pravila izidejo v prihodnji številki „Gasilca“, kateri se vpošlje vsem dozda včlanjenim gasilcem v jugoslovanski gasilski zvezi, ki šteje dosedaj čez 300 društev in čez 8000 članov.

Sv. Barbara v Haložah. V nedeljo dne 6. malega srpana 1919 se vrši ob 10. uri predpoldne prva seja krajevne organizacije JDS. Vsi člani odbora se vabijo k tej seji.

VABILO

k veliki šolski in narodni slavnosti povodom imendana našega kralja Petra I. Karadžorđevića in ob enem proslave ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se vrši na ljudski šoli Sv. Barbara v Haložah dne 29. julija 1919. Spored: Petje, deklamacije, godba. Petje dirigira gđc. Martina Kovačič. Svira domača godba na pihala.

Šolsko vodstvo.

Starešinski večer v Ptuj je spet 3. julija t. l. pri Zupančiču.

Šolska slavnost. V petek, 4. julija se vrši ob 18. uri v Dekliškem domu šolska slavnost s petjem, deklamacijami, telovadbo, godbo in plesom kela, ki ga bodo izvajale učenke Hrvatice in Slovenke. Prijatelji šolske mladine se iskreno vabijo, da se slavnosti udeležijo v kar največjem številu.

Ptuj. Moška in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Ptuj zažgeta pri lepem vremenu v Rogoznici v soboto dne 5. julija 1919 ob pol enainvajsetih (1/2 9. uri zvečer) kres s petjem, govorom in godbo. Po kresu